

Muutosvaikutusten arviointi

Siun sote – kuntayhtymästä hyvinvointialueeksi

Sisällysluettelo

1	Johdanto	2
1.1	Tiedonhallintalaki: tiedonhallintamalli ja muutosvaikutusten arviointi	2
1.2	Kuntayhtymästä hyvinvointialueeksi	3
2	Muutoksen suunnittelu, muutosprojekti ja talous	5
3	Hallinnolliset ja prosessimuutokset	8
4	Koulutukset ja ohjeet	10
5	Tietojärjestelmä- ja teknologiamuutokset	11
6	Asianhallinnan, palvelujen tiedonhallinnan ja arkistoinnin muutokset	13
7	Tiedonhallinnan muutoksen vaikutukset tietoturvallisuuteen	15
8	Riskien arviointi.....	17
9	Yhteenvedo tiedonhallintamallin kuvausten muutostarpeista.....	18

Tekijät

Katja Gerlander
Saara Huttu
Anu Mutanen

1 Johdanto

1.1 TIEDONHALLINTALAKI: TIEDONHALLINTAMALLI JA MUUTOSVAIKUTUSTEN ARVIOINTI

Laissa julkisen hallinnon tiedonhallinnasta (906/2019, jäljempänä tiedonhallintalaki) säädetään tiedonhallintayksikön velvollisuudesta ylläpitää sen toimintaympäristön tiedonhallintaa määrittelevää ja kuvaavaa tiedonhallintamallia. Pohjois-Karjalan hyvinvointialue samoin kuin Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveystalvelujen kuntayhtymä Siun sote ovat tiedonhallintalaissa tarkoitettuja tiedonhallintayksiköitä.

Tiedonhallintamallia ylläpidetään palvelujen, asiankäsittelyn ja tietoaisteistojen hallinnan suunnittelemiseksi ja toteuttamiseksi, moninkertaisen tietojen keruun vähentämiseksi, tietojärjestelmien ja tietovarantojen yhteentoimivuuden toteuttamiseksi sekä tietoturvallisuuden ylläpitämiseksi. Keskeisiä tiedonhallintamallin sisältämiä kuvauksia ovat:

- toimintaprosessien nimikkeet ja niistä vastaavat viranomaiset,
- tietovarannot sekä niistä vastaavat viranomaiset ja laaditut tietosuojaselosteet,
- tietoaisteistot ja tieto niiden säilytystavasta, -paikasta, arkistoinnista ja tuhoamisesta,
- tietojärjestelmät ja niistä vastaavat viranomaiset sekä tietojärjestelmien liittymät muihin tietojärjestelmiin sekä
- tietoturvaluustoimenpiteet.

Edelleen tiedonhallintalaissa säädetään tiedonhallintayksikön velvollisuudesta suorittaa tiedonhallintamalliin kohdistuva muutosvaikutusten arviointi silloin, kun käsillä on tiedonhallintamallin sisältöön oleellisesti vaikuttava hallinnollinen uudistus tai kun tiedonhallintayksikössä otetaan käyttöön uusia tietojärjestelmiä.

Hyvinvointialueuudistus on tiedonhallintalaissa tarkoitettu oleellinen hallinnollinen uudistus, jonka vaikutukset tiedonhallintamalliin on lain mukaan arvioitava. Siirtymän yhteydessä toteutetaan lisäksi useita tietojärjestelmämuutoksia. Hyvinvointialueen hyväksytyt hallintosäännön 59 §:n mukaan tiedonhallintalain velvoitteista ja vastuiden määrittelystä vastaa aluehallitus. Tiedonhallintamalli ja siihen liittyvä muutosvaikutusten arviointi ovat aluehallituksen vastuulla, kunnes vastuut on määritelty ja henkilökunta siirtynyt hyvinvointialueen palvelukseen 1.1.2023 alkaen.

Muutosvaikutusten arviointi on lakisäätäinen velvoite, mutta se tehdään organisaatiota itseään varten. Arvioinnin tarkoitus on hahmottaa muutoksen laajuus sekä toimia pohjana varsinaisen muutoksen läpiviennille kaikilla niillä tiedonhallinnan tasoilla, johon muutos vaikuttaa. Hyvinvointialueuudistuksen vaikutukset päivitetään muutosvaikutusten läpikäynnin jälkeen tiedonhallintamallin kuvauksiin.

1.2 KUNTAYHTYMÄSTÄ HYVINVOINTIALUEEKSI

Hyvinvointialueet perustettiin sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen uudistuksen toimeenpanoa ja voimaannpanoa koskevalla lailla (616/2021) 1.7.2021. Hyvinvointialueen toimintaa ryhtyi valmistelemaan väliaikainen valmistelutoimielin, jonka johdolla valmistelu eteni aluevaaleihin ja aluevaltuuston valintaan saakka. Aluevaltuusto kokoontui ensimmäisen kerran maaliskuussa 2022, jolloin valmistelu siirtyi aluevaltuuston ja aluehallituksen vastuulle. Sosiaali-, terveys- ja pelastuspalvelut samoin kuin ympäristöterveydenhuolto siirtyvät Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen vastuulle 1.1.2023. Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymän toiminta lakkaa 31.12.2022.

Pohjois-Karjalan alueella hyvinvointialueuudistus on valtakunnallisesti verrattuna pieni, sillä pääpiirteittäin hyvinvointialueelle kuuluvia tehtäviä on hoitanut jo vuodesta 2017 alkaen Siun sote -kuntayhtymä. Siun sote on vastannut perussopimuksen perusteella sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen sekä alueellisen pelastustoimen palvelujen järjestämisestä. Lisäksi kuntayhtymä on järjestänyt ympäristöterveydenhuollon tehtävät sekä leirintäalueviranomaistehtävät jäsenkuntien puolesta siltä osin kuin kunnat ovat antaneet tehtävät kuntayhtymän hoidettaviksi. Hyvinvointialueuudistuksessa sosiaali- ja terveydenhuolto sekä pelastustoimi siirtyvät suoraan lailla määrätyiksi hyvinvointialueen tehtäviksi, mutta ympäristöterveydenhuollon järjestäminen perustuu edelleen toistaiseksi sopimukseen. Tehtävien ja palvelutuotannon osalta muutos aikaisempaan on valtakunnallisesti verrattuna vähäinen.

Suurin muutos kohdistuu hallintoon ja toimivallan määrytymiseen; aiempi kuntalakiin ja kuntien sopimukseen perustunut kuntayhtymä korvautuu eri laeista suoraan toimivaltansa saavalla hyvinvointialueella. Kuntayhtymässä ylintä päätäntävaltaa on käyttänyt omistajakuntien valtuustoista koottu yhtymävaltuusto, ja talouden ja sitä kautta toiminnan raamit ovat määrittäneet omistajakunnat. Hyvinvointialueen muodostumisen myötä ylintä päätäntävaltaa käyttää vaaleilla valittu aluevaltuusto ja taloudelliset raamit määrittää valtio. Itsehallinnon ja demokratian lisääntyminen näkyy hyvinvointialueella toimielinten määrän lisääntymisellä, kuten hallintosäännössä määritetyillä lautakunnilla ja hyvinvointialuelaista tulevilla vaikuttamistoimielimillä.

Tietojärjestelmätasolla järjestämistäsiirto aiheuttaa muutoksia ICT-infrastruktuuriin, toimialariippumattomiin tietojärjestelmiin, sosiaali- ja terveydenhuollon asiakas- ja potilastietojärjestelmiin sekä pelastustoimen tietojärjestelmiin. ICT-muutoksen läpivientiä varten on perustettu ICT-muutoshanke, jonka tarkoituksena on tukea hyvinvointialueen perustamiseen liittyvää muutosta ja varmistaa palvelujen jatkuvuus, mukautuminen tiedonhallintaa koskevaan lainsäädäntöön sekä siitä tuleviin vaatimuksiin esimerkiksi tietoturvallisuuden, yhteen toimivuuden ja yhteisten tukipalvelujen käytön osalta. ICT-muutokseen saadaan Sosiaali- ja terveysministeriön (STM) sekä Valtiovarainministeriön (VM) myöntämää valtionavustusta.

Syksyn 2021 valtionavustushaun yhteydessä on laadittu avustushaun ohjeiden mukaisesti ICT muutossuunnitelma ja sen yhteydessä on kuvattu muutoksen kohteet, perustelut ja taustaa uudistukselle, uudistukseen liittyvät keskeiset havainnot ja lopputuotoksien kuvaukset sekä karkealla tasolla vaaditut toimenpiteet sekä niiden aikataulus. Nämä dokumentit on käsitelty ja hyväksytty väliaikaisessa valmistelutoimielimessä 11.10.2021 ja 25.10.2021.

Henkilöstöä siirtyy hyvinvointialueelle liikkeenluovutuksella Siun sotesta, Pohjois-Karjalan kunnista (pl. Nurmes) ja koulutuskuntayhtymästä. Siun soten vajaan 8000 työntekijän ohella hyvinvointialueelle siirtyy 29 kuntouttavan työtoiminnan ja kuraattoripalvelujen työntekijää. Lisäksi kunnista siirtyy 131 sote-tukipalvelujen eli ateria- ja puhdaspalvelujen työntekijää, jotka siirtyvät edelleen Polkka Oy:lle. Henkilöstön siirroista on pidetty yhteistoimintaneuvottelut, ja kuntien sekä palkanlaskentaa tekevän palvelukeskuksen kanssa on sovittu prosessit henkilötietojen käsittelyn osalta muutoksessa. Siirtyvän henkilöstön osalta muutostarpeet on huomioitu myös ICT-muutoksessa esimerkiksi käyttäjätunnusten osalta.

2 Muutoksen suunnittelu, muutosprojekti ja talous

Hyvinvointialueiden toimeenpanon tueksi on laadittu tiekartta vuosille 2021–2023. Tiekartta on laadittu sekä alueellisen että kansallisen valmistelun näkökulmasta. Tiekartan tarkoituksena on näin auttaa hyvinvointialueiden alueellisten valmistelijoiden työtä tarjoamalla tietoa mm. valmistelun aikatauluista, lakien velvoitteista ja kansallisen tuen tarjoamisen mahdollisuuksista. Tiekartta pitää sisällään viiden valmisteluryhmän osalta keskeiset tehtäväkokonaisuudet, tehtävät ja osatehtävät toimeenpanon eri vaiheissa. Valmisteluryhmät:

- Hallinto, talous ja tukipalvelut
- Johtaminen ja osaaminen
- Palveluiden järjestäminen
- Yhdyspinnat
- ICT-valmistelu

Alueellisen toimeenpanon tiekartta

KUVA: ALUEELLISEN TOIMEENPANON TIEKARTTA, VALMISTELURYHMÄT

Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen valmistelua on toteutettu tiekartan mukaisesti ja työn etenemistä sekä kustannuksia raportoidaan säännöllisesti myös eri ministeriöille.

Pohjois-Karjalan hyvinvointialue ja Siun sote -kuntayhtymä ovat laatineet ICT-muutoksen toteutukseen tarvittavan rahan käytön osalta osatoteuttajasopimuksen. Sopimuksella tarkoitetaan valtionavustuslain

(688/2001) 7 §:n 3 momentin mukaista sopimusta, jossa kuvataan hankehallinnoija (HVA), osatoteuttaja (Siun sote) sekä vastuut mm. avustuksen käytöstä.

Siun sote -kuntayhtymä osatoteuttajana toteuttaa muutoksen ja hankkii esimerkiksi ostopalveluina muutostyötä eri toimittajilta (esimerkiksi in-house yhtiöt, tietojärjestelmätoimittajat). Muutoksessa tehdään yhteistyötä myös henkilöstöä siirtävien kuntien sekä tukipalvelua tuottavien sidosryhmien kanssa (esimerkiksi Islab, Polkka Oy).

Hyvinvointialueen ICT-muutokseen on ollut käytettävissä STM:n ja VM:n rahoitusta, jota avustushakemuksilla on saatu yhteensä 5 457 283,23 €. ICT-muutossuunnitelmaa on päivitetty aikana useamman kerran eri avustushakuvaiheissa ministeriöltä satujen ohjeiden mukaisesti. Vuodelle 2023 on haettu lisärahoitusta erillishaussa syksyllä 2022 ja tähän odotetaan päätöstä saapuvaksi marraskuun 2022 aikana. ICT-muutokseen ei ole käytetty VM:n yleiskatteellista rahoitusta, jota on saatu muuhun hyvinvointialueen rahoitukseen.

ICT-avustusrahan käyttö jakautuu seuraavasti:

PALVELUJEN JA TAVAROIDEN HANKINNAT (ENNEN V. 2023 LISÄRAHOITUSTA)	EUROA
A. Hallinnolliset tehtävät 1. Nykytilan kartoitus 2. Sopimusten kartoitus 3. ICT-valmistelun organisoituminen 4. Yleiset suunnittelu-tehtävät	303 910,98 €
B. Toimialariippumattomat järjestelmät 1. Väliaikaishallinnon järjestelmät 2. Tietohallinnon palvelut 3. Taloushallinnon järjestelmät 4. Henkilöstöhallinnon järjestelmät 5. Hallinnon järjestelmät 6. Tiedolla johtamisen järjestelmät 7. Sähköposti ja toimistosovellukset	3 172 573,25 €
C. Toimialasidonnaiset järjestelmät 1. Asiakas- ja potilastietojärjestelmät 2. Pelastustoimen järjestelmät 3. Ensihoidon järjestelmät 4. Kliinisten tukipalveluiden, ja lääketieteellisen tekniikan järjestelmät 5. Tukipalveluiden järjestelmät 6. Kansalaisen digitaaliset palvelut 7. Asiakas- ja potilastietojen arkistointi	1 636 949,00 €

D. ICT-infra 1. Hallinnon turvallisuusverkko 2. Alueelliset tietoverkot 3. Kansalliset pelastustoimen vaatimukset 4. Tietoturva ja tietosuoja 5. Päätelaitteet ja muut laitteet 6. Kapasiteettipalvelut	307 750,00 €
E. ICT-infran järjestelmät 1. Puhelinjärjestelmät 2. Kulunvalvonta 3. Integraatiot 4. Identiteetin hallinta	36 100,00 €
F. Muut tehtävät	0,00 €
A-F yhteensä	5 457 283,23 €

TAULUKKO: ICT-MUUTOKSEN RAHOITUS JA SEN JAKAUTUMINEN ERI TEHTÄVILLE

Muutoshankkeeseen ei kuulu ylläpitokuluja vaan ne kustannukset huomioidaan eri palvelualueiden käyttötalousmenoissa.

3 Hallinnolliset ja prosessimuutokset

Hyvinvointialueuudistus on tässä vaiheessa pääosin hallinnollinen uudistus. Järjestämisvastuun siirryttyä vuoden 2023 alusta hyvinvointialueelle palvelutuotannon asiakaslähtöinen uudistaminen jatkuu hyvinvointialuestrategian ohjaamana. Hyvinvointialueella ylintä päätösvaltaa käyttää vaaleilla valittu aluevaltuusto, sekä sen nimittämä aluehallitus ja hyvinvointialuejohtaja. Verrattuna kuntayhtymään demokratia ja sitä kautta alueen asukkaiden vaikuttamismahdollisuus lisääntyvät, sillä hyvinvointialueet muodostavat valtakunnallisesti uuden itsehallinnollisen tason, jota ohjaa uusi lainsäädäntö (laki hyvinvointialueesta (611/2021)).

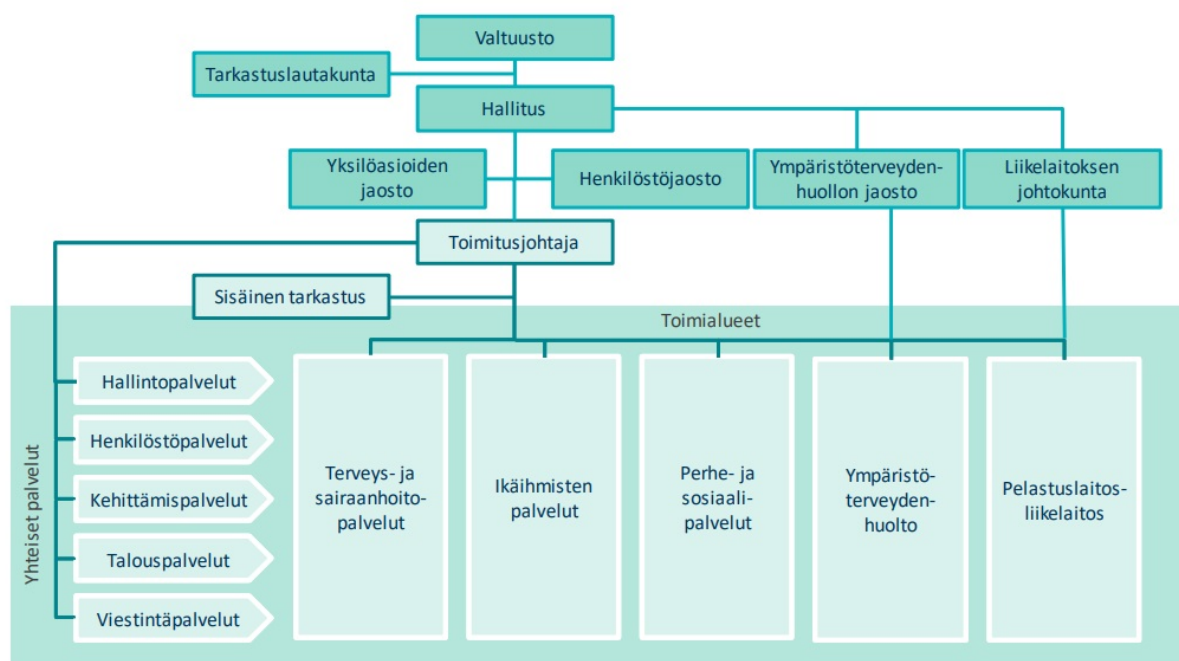
Uusi hallinnon taso näkyy lisääntyvinä toimieliminä. Kuntayhtymällä toimielinorganisaatio on käsittänyt yhteensä 7 toimielintä, kun hyvinvointialueella toimielimiä on yhteensä 15. Merkittävää on se, että verrattuna kuntayhtymän yhtymävaltuustoon aluevaltuusto on suoraan vaaleilla valittu. Toimielinorganisaatio vastuineen on kuvattu hyvinvointialueen hallintosäännössä. Aluevaltuuston ja aluehallituksen tehtävät tulevat hyvinvointialuelaista.

Toimielinorganisaation lisäksi hyvinvointialueuudistus vaikuttaa hallinnon osalta talouden ohjaukseen. Rahoitus tulee jatkossa suoraan valtiolta, mikä määrittää talousarvion ja investointien raamit. Jatkossa hyvinvointialue on raportointivelvollinen valtion suuntaan.

Tehtävien ja palveluntuotannon tasolla muutos kuntayhtymästä hyvinvointialueeksi aiheuttaa vain pieniä muutoksia. Sosiaali- ja terveystaloudet sekä pelastustoiminta siirtyvät hyvinvointialueelle suoraan lain nojalla. Uusina tehtävinä hyvinvointialueelle verrattuna kuntayhtymään tulee sosiaalihuoltoon kuuluvat kuntouttavan työtoiminnan toteutus, asumispalveluihin liittyvä asunnon vuokraustoiminta sekä sosiaalinen luototus (siirtymäaika). Lisäksi oppilashuolto on jatkossa selkeästi hyvinvointialueen järjestämisvastuulla, kun kuntayhtymän osalta siitä ei ollut sovittu perussopimuksessa, vaikka kuntayhtymä on käytännössä tuottanut palvelut jäsenkunnille. Osana hyvinvointialueuudistusta kuntayhtymä on siirtänyt kehitysvammaisille tarkoitettun Honkalammen koulun liikkeen luovutuksen periaattein Liperin kunnalle 1.8.2022 alkaen, sillä perusopetuslain mukaan opetuksen järjestämisestä vastaa kunta.

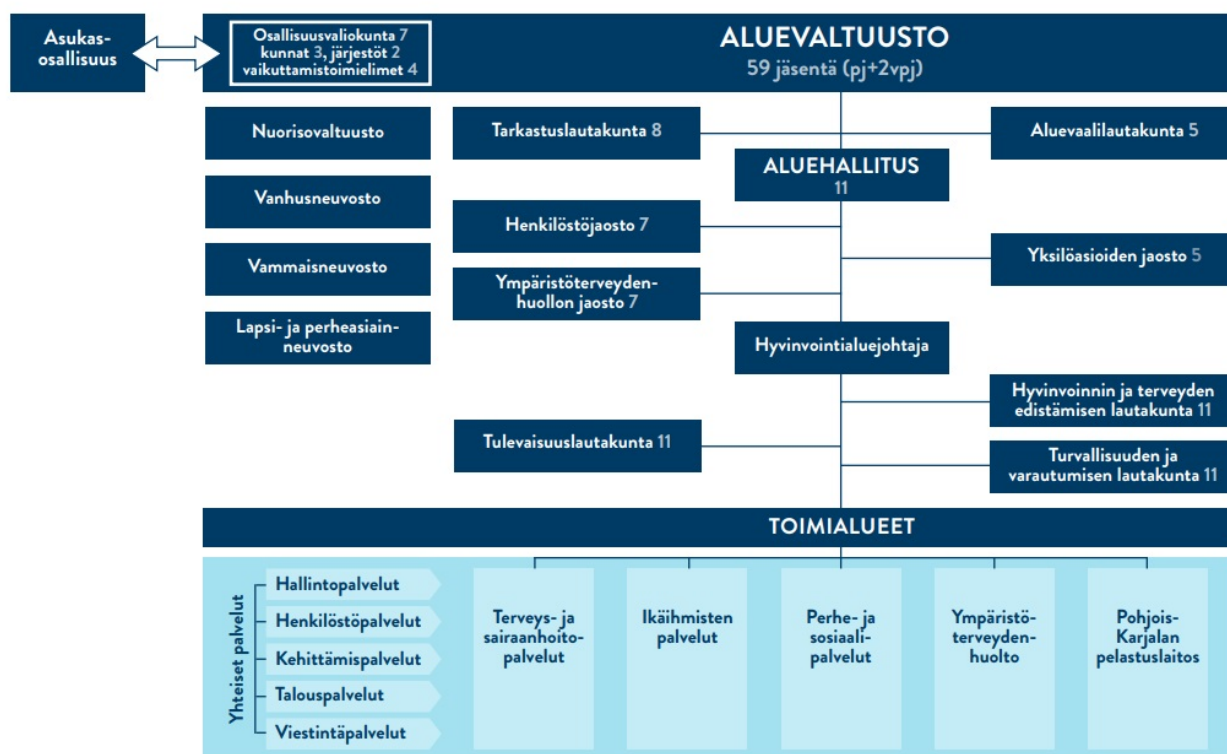
Merkittävänä muutoksena hyvinvointialueelle siirryttäessä on pelastuslaitoksen muuttuminen liikelaitoksesta toimialueeksi. Samalla pelastuslaitoksen johtokunta lakkaa olemasta ja hyvinvointialueella monijäsenisenä pelastusviranomaisena toimii turvallisuuden ja varautumisen lautakunta.

Ympäristöterveydenhuolto ei toistaiseksi kuulu hyvinvointialueen tehtäviin suoraan lain nojalla, mutta siitä on tehty alueen kuntien kanssa erillinen sopimus voimaanpanolain mukaisesti. Ympäristöterveydenhuollon palvelujen tuottaminen jatkuu hyvinvointialueella samoin kuin kuntayhtymällä pois lukien leirintäalueviranomaisen tehtävät, jotka siirtyvät 1.1.2023 takaisin kunnille. Heinäveden kunnan ympäristöterveydenhuollon palvelut siirtyvät vielä vuoden 2022 puolella kuntayhtymän järjestettäväksi ja siitä edelleen vuoden 2023 alusta hyvinvointialueen järjestettäväksi.

Yläpuolella kuntayhtymän organisaatio, alapuolella hyvinvointialueen.

Kuvista näkee, miten toimielinorganisaatio muuttuu.

4 Koulutukset ja ohjeet

Henkilöstöturvallisuuden osalta kunnista siirtyvän henkilöstön kohdalla on huolehdittava normaalista tietoturva- ja tietosuoja-asioiden perehdytysprosessista. Uusille luottamushenkilöille on suositeltu Digi- ja väestötietoviraston ja eOppivan tuottamaa Digiturvallisuus hyvinvointialueiden luottamushenkilöille -koulutusta.

Hyvinvointialueelle siirryttäessä, alueemme järjestelmät säilyvät pääosin samoina ja tästä syystä koulutustarpeet ovat varsin pienet. Alla kuvattu keskeisimmät tiedonhallinnan muutoksista johtuvat koulutukset:

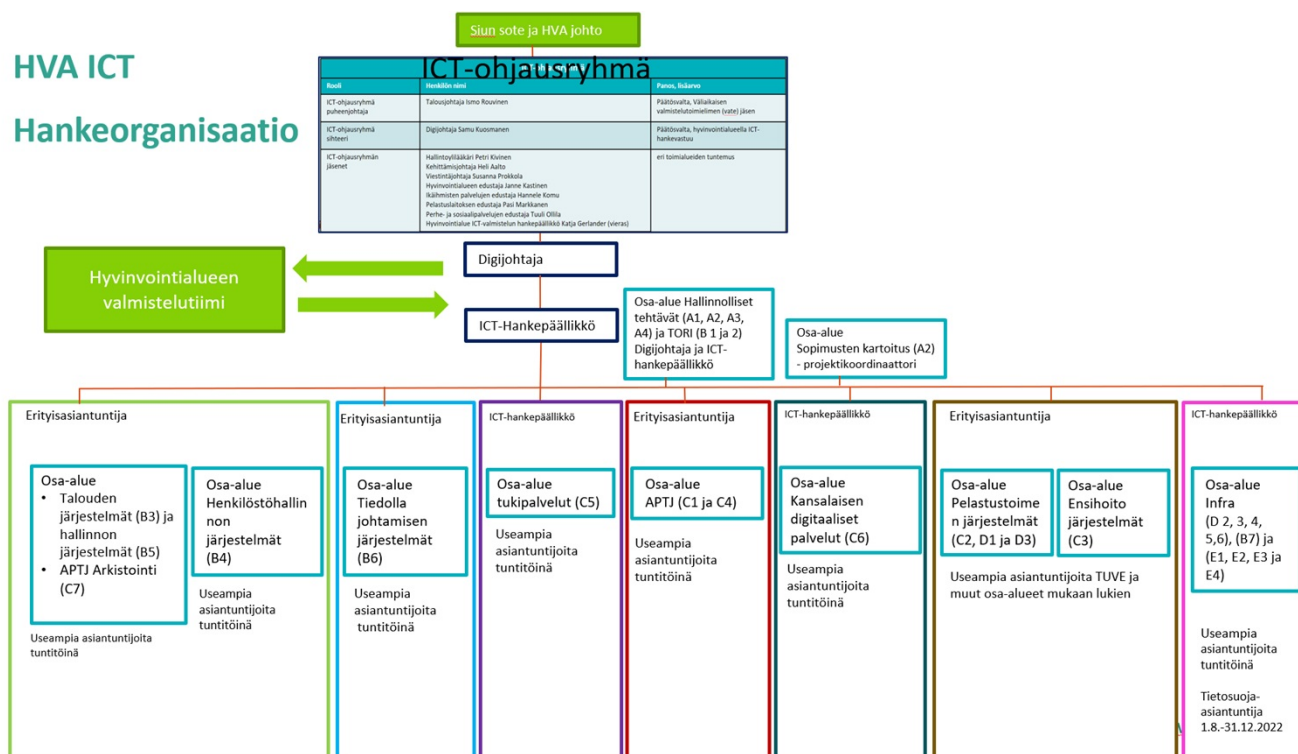
- Luottamushenkilöiden käyttämät sovellukset (esim. Sähköinen kokousjärjestelmä, Microsoftin Office järjestelmät)
  - Uusia käyttäjiä, joiden kouluttaminen tarpeen
- Talous- ja henkilöstöhallinnon järjestelmien koulutuksia (eri käyttäjäryhmien omia koulutuksia)
  - Taloushallinnon puolella koulutus kohdistuu pääosin talouden asiantuntijoihin.
    - Muistioiden laatijat ja asiatarkastajat
    - Muistioiden hyväksyjät
  - Henkilöstöhallinnon järjestelmän koulutuksen kohderyhmä on koko henkilöstö.
  - Henkilöstöhallinnon osalta on tunnistettu koulutuksen erilaiset kohderyhmät: peruskäyttäjät, esihenkilöt, HR-asiantuntija, hallinnon sihteerit, luottamustoimen käsittelijät, raportioijat ja digimentorit
  - Koulutuksella pyritään vastaamaan tarvittavaan osaamiseen mahdollisimman täsmällisesti
  - Koulutusmenetelmiksi on valittu esimerkiksi
    - Toimittajan kanssa pidettävät Teams-koulutustilaisuudet (osa tilaisuuksista tallennetaan), Lyhyet video-ohjeet, Käyttöohjeet
    - Tehostettu käytön tuki 1.1.2023-28.2.2023
    - Erilliset palvelukanavat Teamsissa 12/2022 käyttöön esim. Esihenkilöt, HR
- Kirjaamon henkilökunnan kouluttaminen päivitetyn tiedonohjaussuunnitelma osalta

Hyvinvointialueuudistus aiheuttaa osin päivitystarpeita erityisesti tietojärjestelmäohjeistuksiin ja osaan kirjaamista ohjaavista toimintaohjeista. Näistä päivityksistä ei ole lähtökohtaisesti tarpeen järjestää koulutusta, vaan ohjeiden päivityksistä tiedotetaan asianomaisia kohderyhmiä. Tietojärjestelmä- ja toimintaohjeet tallennetaan intran tiedostopankkiin ja ne ovat käytettävissä koko henkilöstölle. Ohjeiden hyväksynnässä noudatetaan aiempia hyväksymiskäytäntöjä.

Tarvittaessa pidetään myös tietoiskuja esimerkiksi esihenkilöille vuoden vaihteen muutoksiin liittyen sekä toimialueet tiedottavat omaa henkilöstöään tarvittaessa tarkemmin. Ajankohtaisista muutoksista tiedotetaan myös intrassa sekä henkilöstöinfoissa.

5 Tietojärjestelmä- ja teknologiamuutokset

ICT-muutoksiin liittyvistä tehtävistä osa on isoja kokonaisuuksia/osa-alueita, joille on valittu vastuhenkilöt, joiden seurannassa valmistelua on toteutettu yhteistyössä Siun soten palvelualueiden, hyvinvointialueen valmistelutiimin sekä eri järjestelmätoimittajien kanssa. Osa-alueita ovat muun muassa hallinnon järjestelmät, taloushallinto, henkilöstöhallinto, tiedolla johtaminen, APTJ eli asiakas- ja potilastietojärjestelmä, infra (esim. verkkoresurssit, AD muutokset, puhelinasiat, tietoliikenne) sekä pelastustoimi ja ensihoito (esim. turvallisuusverkon (TUVE) palveluiden käyttöönoton tehtävät).

KUVA: ICT-HANKKEEN ORGANISAATIO

Keskeisiä muutoksia, joita hankkeessa toteutetaan ovat:

- Uuden organisaation nimi, y-tunnus, kustannuspaikat ja laskentatunnisteet eri järjestelmien taustalle (tekniset muutostarpeet).
- Huomioidaan vuoden 2022 loppuun toimivan organisaation tarpeet (Siun soten toimiminen ja raportointi 31.12.2022 saakka esimerkiksi maksuliikenteen sekä palkkojen osalta).
- Uusien talous- ja henkilöstöhallinnon järjestelmien käyttöönotto:
  - Käyttöönotossa päivitetään myös integraatioita
  - Tietosuojaa koskevan vaikutustarvion laadinta (huomioidaan asianmukaiset tietoturvasuostomenpiteet ko. uudistuksessa)
  - Koulutukset eri käyttäjäryhmille (vaikka esim. HR järjestelmä säilyy pitkälti entisen kaltaisena).
  - Budjetointijärjestelmän käyttöönotto

- Palkkojen maksaminen tammikuussa 2023 uudella järjestelmällä
- Asiakas- ja potilastietojärjestelmät säilyvät samoina, mutta taustoihin tehdään teknisten muutoksien lisäksi esimerkiksi:
  - Rekisterinpitäjämootokset sekä OID-mootokset Kanta palveluihin liittyen
  - Yksikkö- ja lomakemuutokset
  - Lakisääteiset ja säädöksiin perustuvat välttämättömät sisällölliset muutokset
  - Kirjaamisratkaisut ja uudet käyttöoikeudet esimerkiksi siirtyvälle henkilöstölle (oppilashuollon kuraattorien ja psykologien kirjaaminen sekä kuntouttavan työtoiminnan henkilöstö)
  - Kliinisten tukipalveluiden ja lääketieteellisen tekniikan järjestelmien tekniset muutokset
- Tukipalveluiden osalta huomioidaan esimerkiksi palvelusetelijärjestelmän, välinehuollon sekä varaston tilausjärjestelmien tekniset muutostarpeet.
- Tiedonhallinnan näkökulmaa tarkennetaan, henkilötietovarantoja sekä tietosuojaselosteita päivitetään ja järjestelmäsalkkua tarkennetaan kokonaisarkkitehtuuri järjestelmään (esimerkiksi sopimus tiedot, integraatiot, palvelin tiedot ja tietosuoja näkökulma).
- Sosiaalisen luototuksen järjestäminen 1.6.2023 alkaen ja tarvittavan järjestelmän käyttöönotto
- Pelastuslaitosten toimialasidonnaisten järjestelmien käytön mahdollistaminen TUVE päätelaitteilta. Käyttöönotto porrastettu alueella useammalle vuodelle
- Hallinnon järjestelmien muutokset esimerkiksi asianhallintaan ja sopimustenhallintaan
- Vähimmäistietosisällön mukaisen tiedon keruu ja tarvittavat toimenpiteet esimerkiksi tietovarastoon sille asetettujen vaatimusten mukaisesti
- Tietovaraston ja raporttien muutokset
- Sopimusten siirrot Siun sotelta hyvinvointialueelle

6 Asianhallinnan, palvelujen tiedonhallinnan ja arkistoinnin muutokset

Koska suurin muutos kohdistuu hallintoon ja toimivallan määräytymisen, muutokset asianhallinnan näkökulmasta ovat suuret. Kuntayhtymän tiedonohjaussuunnitelma on rakennettu kuntien yhteisen tehtäväluokituksen mukaiselle rakenteelle. Rakenne ei ole ollut kaikilta osin toimiva ja useissa kohdissa on havaittu tarvetta jäsentää tehtäväluokitusta toisella tavalla. Hyvinvointialueen tiedonohjaussuunnitelman laadinnassa huomioidaan nämä havainnot. Lisäksi tiedonohjaussuunnitelmassa on huomioitava muutokset tehtävien järjestämisessä, muuttunut toimielinrakenne sekä muutoksenhakuohjeet.

Kuntayhtymän asianhallintajärjestelmän asioiden käsittely päätetään. Mikäli asian käsittely jatkuu hyvinvointialueella, avataan asia hyvinvointialueen asianhallintajärjestelmään ja järjestelmien välille tehdään tarvittavat viittaukset. Kirjaamolle ja asioiden käsittelijöille tulee laatia selkeät ohjeet, kuinka asioiden siirto ja viittaukset tehdään. Lisäksi tulee huomioida vaikutukset raportointiin.

Asiakas- ja potilastietojärjestelmissä muutetaan rekisterinpitäjän tiedot 1.1.2023 alkaen muodostuviin asiakirjoihin. Kuntayhtymän aikana muodostuneet asiakas- ja potilasasiakirjat siirtyvät hyvinvointialueen vastuulle, ja asiakirjojen metatietoihin jää omaksi tiedoksi asiakirjan alkuperäinen rekisterinpitäjä. Skannattavien asiakirjojen säilyttämisratkaisu ja mahdolliset muutokset tulee kuvata.

Ympäristöterveydenhuollon järjestelmät pysyvät ennallaan. Pelastuslaitoksen järjestelmiin tulevat muutokset liittyvät käytännössä TUVE verkkoon. TUVE verkon kautta mahdollistetaan esimerkiksi henkilöstöhallinnon järjestelmän käyttö jatkossa pelastuslaitoksen ja ensihoidon työntekijöille.

Henkilöstö- ja taloushallinnon järjestelmät uudistetaan hyvinvointialueelle. Kuntayhtymän tulee siirtää tarvittavat tiedot näihin järjestelmiin (konversio) ja kuntayhtymän ajalta muodostuneet tietoaineistot arkistoida omaksi kokonaisuudeksi. Kuntayhtymän intranetin tiedostopankin asiakirjojen käyttöä jatketaan hyvinvointialueella, eikä se aiheuta muutostarpeita. Cloudian kilpailutus- ja sopimushallintajärjestelmän käyttö jatkuu hyvinvointialueelle, joten järjestelmän osalta on selvitettävä, miten kuntayhtymän aikana päättyneiden kilpailutusten ja sopimusten asiakirjat saadaan arkistoitua omaksi kokonaisuudeksi.

Hyvinvointialueiden aloittaessa toimintansa niille siirretään tietoaineistoja sairaanhoitopiireiltä, erityishuoltopiirien kuntayhtymiltä, vapaaehtoisilta sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymiltä, kunnilta ja pelastuslaitoksilta. Asiakas- ja potilastietojen omistajuus sekä hallinto- ja tukipalveluiden tietoaineistojen omistajuus siirretään sote-uudistuksen voimaanpanolain mukaisesti. Aineistosiiirroista hyvinvointialueelle on annettu valtakunnallinen Terveyden ja hyvinvointilaitoksen (THL) ohje.

Valtaosa aineistosiiirroista on toteutettu jo vuoden 2017 alussa, kun kuntayhtymä aloitti toimintansa. Kuntayhtymän ja jäsenkuntien välillä on tehty aineistojen siirtosopimukset, joissa sovittiin aineistojen siirtymisestä kunnilta kuntayhtymälle.

Verrattuna THL:n siirto-ohjeeseen sopimuksen mukaan kuntayhtymälle ei siirretty seuraavia tietoaaineistoja:

- pelastuslaitoksen, ympäristöterveydenhuollon tai opiskeluhoollon (koulupsykologit ja koulukuraattorit) aineistot
- hallinto- ja tukipalvelujen tietoaaineistot
- yksilöä koskevat sosiaalihuollon päätökset, jotka on käsitelty kunnissa lautakuntien ja jaostojen pöytäkirjoissa

Verrattuna THL:n siirto-ohjeeseen kuntayhtymälle siirrettiin seuraavia tietoaaineistoja, jotka tulisi palauttaa kuntiin

- arkistointivaiheessa olevat potilas- ja asiakasasiakirjat
- perustoimeentulotuen asiakirjat (palvelu siirtyi Kelalle 2017)
- nuoren rikoksentekijän henkilötutkinnat

Siirrettävien tietoaaineistojen rekisterinpitäjä tulee olemaan hyvinvointialue, joka vastaa jatkossa tietojen luovuttamisesta ja vastaa niitä koskeviin tietopyyntöihin. Aineistosirtojen toimintatavoista, aikatauluista sekä kustannusten ja vastuiden jakautumisesta on sovittava. Lisäksi on selvitettävä, mitä tietoaaineistoja hyvinvointialue tarvitsee kunnista uusien tehtävien järjestämiseksi. Ympäristöterveydenhuollosta kuntiin siirtyy leirintäalueiden ulkoilulakien mukainen valvonta, joten on selvitettävä, mitä tietoaaineistoja on tarpeen siirtää kuntayhtymältä kunnille.

THL:n ohjeen mukaan asiakirja-aineistoja ei lähdetä tässä vaiheessa siirtämään fyysisesti arkistotiloista toiseen, joten niiden säilytysvastuista ja -kustannuksista sekä tietopalvelusta tulee sopia erikseen. Kaikki kuntayhtymän aikana muodostuneet tietoaaineistot siirtyvät suoraan hyvinvointialueen vastuulle.

7 Tiedonhallinnan muutoksen vaikutukset tietoturvaluuteen

Muutosvaikutusten arviointia tehdessä on arvioitu myös tietoturvaluuden näkökulmia. Koska suurin muutos kohdistuu hallintoon ja toimivallan määrääntymiseen, muutokset tietoturvan näkökulmasta ovat pienet.

- Erityistä luotettavuutta edellyttävien tehtävien tunnistaminen ja luotettavuuden varmistaminen
  - Muutoksen vaikutuksesta ei synny erityisiä tehtäviä, jotka edellyttävät pääsyä tietoihin, joiden osalta näitä tietoja käsittelevien henkilöiden luotettavuus on arvioitava.
  - Muutoksen vaikutuksesta ei synny erityisiä tehtäviä, jotka edellyttävät pääsyä toimitiloihin, joissa työskentelevien henkilöiden luotettavuus on arvioitava.
- Tietoaineistojen ja tietojärjestelmien tietoturvaluuden toteuttaminen
  - Muutos aiheuttaa tarpeen käsitellä salassa pidettävää tai turvaluokiteltavaa tietoa
    - Kunnista siirtyvä oppilashuollon ja kuntouttavan työtoiminnan henkilöstön osalta on tarve käsitellä henkilötietoja hyvinvointialueella. Heille haetaan tarvittaviin asiakas- ja potilastietojärjestelmiin käyttöoikeudet esihenkilöiden toimesta.
  - Uudistus ei aiheuta muutoksia tietoturvan vastuisiin, esimerkiksi siihen kenen vastuulla on reagoida poikkeamiin tai ilmoituskäytäntöihin.
  - Uudistus ei aiheuta muutoksia tietojärjestelmän kriittisyyteen.
- Tietojen siirtäminen tietoverkoissa
  - Uudistus ei aiheuta muutoksia tarpeeseen käsitellä salassa pidettäviä tietoja ja varmistua niiden suojauksesta siirrettäessä tietoja yleisessä tietoverkossa.
  - Käytössä olevien tietoverkkojen sekä etäyhteyksien osalta jatketaan olemassa olevien toimintamallien hyödyntämistä.
- Tietoaineistojen turvaluuden varmistaminen
  - Uudistus ei aiheuta muutoksia viranomaisen toimitiloihin eikä sillä ole vaikutuksia tietojenkäsittely-ympäristön fyysiseen turvaluuteen kunnista siirtyvien palveluiden osalta. Toimitilat pysyvät tässä vaiheessa samoina ja mahdolliset muutokset tarkastellaan erikseen myöhemmin.
  - Pelastuslaitoksen osalta on huomioitu turvaluusverkon käyttöönottovelvoitteen mukaiset vaatimukset.
- Tietojärjestelmien käyttöoikeuksien hallinta
  - Uudistuksen myötä tehdään muutoksia tietojärjestelmien käyttöoikeuksiin siirtyvän henkilöstön osalta. Talous- ja henkilöstöhallinnon järjestelmien osalta muutoksissa huomioitu koko henkilöstö, koska käyttäjät perustetaan uudelleen uusiin järjestelmiin. Asiakas- ja potilastietojärjestelmien osalta kunnista siirtyvien palveluiden osalta luodaan uudet käyttäjät (oppilashuolto, kuntouttava työtoiminta) sekä perustetaan asianhallintaan uudet viranhaltijat.
  - Järjestelmiin kirjautumistavat säilyvät ennallaan ja käyttöoikeudet haetaan entisen prosessin mukaisesti. Tulevaisuudessa haetaan mallia, jolla HR palvelussuhdetiedon pohjalta saataisiin

luotua uudelle työntekijälle peruskäyttäjätunnukset automaattisesti palvelussuhdetiedon pohjalta.

- Uudistus ei aiheuta muutoksia lokitietojen keräämiseen.
  - Lokitiedot siirtyvät hyvinvointialueen vastuulle ja metatietoihin jää alkuperäinen rekisterinpitäjä.

8 Riskien arviointi

Luvussa 2 esitellyssä alueellisessa toimeenpanon tiekartassa on määritelty myös riskit eri tehtäville. Hyvinvointialueen valmistelutiimi seuraa riskejä koko valmistelun näkökulmasta kokouksissaan viikoittain ja raportointia ministeriöön tehdään kuukausittain.

ICT-muutoksiin liittyviä riskejä arvioitiin jo avustushakuvaiheessa ja ICT-muutoshankkeen ohjausryhmässä on tunnistettu seuraavat jatkuvaa seuranta vaativat riskit, joiden tilannetta käsitellään kuukausittain:

RISKI	HALLINTATOIMI
Organisaatorakenne ja sen mahdollinen muuttuminen vielä syksyllä 2022 strategiatyön myötä	Valtuutetuille koottu materiaali riskeistä ja vaihtoehtoista, päätöksen aikataulujen vaikutuksista sekä kuvausta viime hetken muutoksista aiheutuvista kustannuksista sekä haasteista, joita tulee mm. raportoinnin toteutukseen.
Järjestelmätoimittajien resurssien riittävyys, kun isoja muutoksia tehdään kaikilla alueilla yhtäaikaaisesti	Muutostyöt keskeisiin järjestelmiin suunniteltu ja aikataulutettu toimittajien kanssa, jotta välttämättömät muutokset pystytään toteuttamaan. Aktiivinen keskustelu toimittajien kanssa sekä yhteydenpito eri valmistelijoiden kesken töiden priorisointiin liittyen. Toteutuksen osalta tarkkaa resurssien seuranta esim. TAHE käyttöönnotossa myös Siun soten sekä inhouse yhtiön henkilöstöresurssien käytön osalta. Vuoden vaihteen lomien suunnittelu hyvissä ajoin. Pitäytymistä aiemmin sovitussa päätöksissä (Esim. kustannuspaikkarakenne), koska muutokset aiheuttavat tuplatyötä.
HVA ICT-muutoksen rahoitus v.2023 jatkuvuus (alueemme saamassa avustuksessa priorisoitu työt vuodelle 2022)	Koska hyvinvointialueella ei ole v.2021-2022 muuta rahoitusta kuin minimaalinen budjetti yleisvalmisteluun ja ICT avustusraha - riittääkö raha välttämättömiin muutoksiin, jotka priorisoitu hakemuksessa vuodelle 2022 Aktiivinen yhteyden pito ministeriöiden suuntaan ja ennakkojen hakeminen hyvissä ajoin. Tarvittaessa muutoshakemuksen teko, mikäli hankkeen tehtäviä joudutaan muuttamaan kesken vuoden esim. APTJ sekä tukipalveluiden muutoksien osalta. Aktiivinen budjetointi ja seuranta (ICT:n osalta hankinnat painottuvat loppuvuoteen ja ennakoitu jo pienen osan siirtymistä vuodelle 2023) Rahoitushakemus v.2023 tehty ministeriön ohjeistuksen mukaisesti.

TAULUKKO: ICT-RISKIT

Edellä mainittujen riskien lisäksi ICT-muutoksen osa-alueissa on määritelty omat riskit, joiden osalta seuranta tehdään säännöllisesti (esimerkiksi viikoittain) osa-aluekohtaisissa työryhmissä, projektiryhmissä sekä esimerkiksi talous- ja henkilöstöhallinnon osalta perustetuissa ohjausryhmissä kuukausittain.

9 Yhteenveto tiedonhallintamallin kuvausten muutostarpeista

Muutosvaikutusten arvioinnissa todetut muutokset päivitetään osaksi hyvinvointialueen tiedonhallintamallia, jonka pohjana toimii kuntayhtymän yhtymähallituksen joulukuussa 2021 hyväksymä tiedonhallintamalli.

Kuntayhtymän ja jatkossa hyvinvointialueen tiedonhallintamalli koostuu kokonaisarkkitehtuuryökalulla (ARC) ylläpidetyistä toiminnan, tiedon, tietosuojan ja tietojärjestelmien kuvauksista, asianhallintajärjestelmää ohjaavasta tiedonohjaussuunnitelmasta (TOS) sekä tiedon säilyttämisen (arkistoinnin), tietoturvan ja tietosuojan toimintaohjeista.

Tiedonhallintamallin keskeiset muutokset ja muutosten aikataulu:

KESKEINEN KUVAUS	PÄIVITYSTARVE	AIKATAULU
Tietojärjestelmäsalkku (ARC)	Uudet tietojärjestelmät, vanhojen tietojärjestelmien vastuut; erityisesti uusi TAHE-järjestelmä	Ylläpidetään jatkuvasti, myös hyvinvointialueen osalta
Tietojärjestelmien integraatiot (ARC)	Uusien tietojärjestelmien integraatiot.	Ylläpidetään jatkuvasti
Tietovarannot ja tietoaineistot (ARC)	Tarkistetaan mahdolliset muutokset tiedonohjaussuunnitelman päivittämisen jälkeen.	Alkuvuosi 2023
Henkilötietovarannot (ARC)	Päivitetään uudet tehtävät ja tarkistetaan ajantasaisuus. Päivitetään rekisterien vastuuhenkilöt, kun rekisterinpitäjän edustajat on nimetty hyvinvointialueella.	Alkuvuosi 2023
Säännönmukaiset tietojen luovutukset (ARC)	Tietojen luovutukset on kartoitettu osana hyvinvointialueuudistusta, päivitetty listaus viedään osaksi tiedonhallintamallia; hyvinvointialueuudistus ei tuo v. 2023 alusta uusia tietojen luovutusvelvollisuuksia, mutta	Loppuvuosi 2022

	kuntayhtymän osalta kuvaus on ollut vajaa.	
Tiedonohjaussuunnitelma (TOS)	<p>Otetaan huomioon uusi toimielinorganisaatio, valtion ohjaus taloudessa ja uudet tehtävät. Tarkistetaan ja päivitetään tehtäväluokitusta vastaamaan paremmin toiminnan tarpeita. Tarkistetaan tiedon säilytysajat.</p> <p>Päivitetään tiedonohjaussuunnitelmaan myös palvelujen tiedonhallinnassa syntyvät asiakirjat, tarkistetaan henkilötietojen käsittelyn perusteet.</p>	<p>1.1.2023 mennessä</p> <p>Alkuvuosi 2023</p>
Tiedon säilyttämisen ja arkistoinnin toimintaohjeet	<p>Sosiaalihuollon osalta otetaan huomioon järjestelmämuutokset ja uudet tehtävät.</p> <p>HR-asiakirjojen osalta otetaan huomioon uusi henkilöstöhallinnon järjestelmä ja sen tuomat muutokset.</p>	Alkuvuosi 2023
Tietoturvan ja tietosuojan toimintaohjeet	<p>Tietosuoja- ja tietoturvapoliittikka hyväksytään aluehallituksessa.</p> <p>Tietosuoja- ja tietoturvasuunnitelma laaditaan asiakastietolain mukaisesti.</p>	<p>Loppuvuosi 2022</p> <p>Loppuvuosi 2022</p>
Tiedonhallinnan vastuut (ylätaso, määräys)	Tiedonhallinnan ylätason vastuut hyväksytään aluehallituksessa.	Loppuvuosi 2022
Tiedonhallinnan vastuut (alataso, ARC)	Tiedonhallinnan kuvausten (ARC) vastuukuvaukset tarkistetaan vastaamaan hyvinvointialueen organisaatioita.	Alkuvuosi 2023

TAULUKKO: YHTEENVETO TIEDONHALLINTAMALLIN JA SIIHEN LIITTYVIEN VASTUIDEN MUUTOKSISTA JA MUUTOSTEN AIKATAULUSTA